

Nr 291.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändringar i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt m. m.; given Stockholms slott den 8 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för ecklesiastik- och jordbruksdepartementen anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Vid bifall till det denna dag framlagda förslaget angående ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid folk- och småskolor m. fl. böra den nyreglerade lärarpersonalen vid dessa skolor och med denna i lönehänseende jämställda befattningshavargrupper icke längre vara underkastade bestämmel-

serna i pensionsanstaltens reglemente. Pensionsrätt enligt reglementet bör däremot alltjämt tillkomma dels befattningshavare, som kvarstår på äldre lönestat, dels övningslärare. Beträffande nu anställda vikarier, som enligt gällande bestämmelser äro tillerkända pensionsrätt, torde, såsom i annat sammanhang berörts, en övergångsbestämmelse böra meddelas i pensionsanstaltens reglemente, enligt vilken sådan vikarie, liksom den vid hans frånfälle efterlämnade familjen, skall, efter prövning av Kungl. Maj:t, kunna tillerkännas pension med tillämpning av de för honom senast gällande pensioneringsbestämmelserna, dock endast under förutsättning att han mera stadigvarande fullgjort vikariatstjänstgöring.

Tidigare i dag har föreslagits, att allmänna familjepensionsreglementet skall träda i kraft för lärare med nyreglerad avlöning vid de allmänna läroverken, folk- och småskoleseminarierna, högre lärarinneseminariet samt de tekniska läroverken, ävensom för vissa befattningshavare vid skolöverstyrelsen, tekniska gymnasiet i Göteborg, Chalmers tekniska högskola, gymnastiska centralinstitutet, statens pensionsanstalt och lantbrukshögskolan. Härav påkallas ändringar i pensionsanstaltens reglemente.

De befattningshavare, som med nyreglerad avlöning erhålla anställning vid statens dövstumskolor eller skyddshem, bliva, såsom i andra sammanhang berörts, underkastade civila tjänstepensionsreglementets och allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser och skola således ej längre tillhöra statens pensionsanstalt. Befattningshavare vid dövstumskola, som uppföres å indragningsstat hos nuvarande huvudman, bör dock bibehållas vid sin pensionsrätt hos anstalten.

Genom proposition nr 230 har för årets riksdag framlagts förslag angående löneroglering från och med den 1 januari 1939 för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor. Nuvarande pensionsbestämmelser för dessa lärare innefattas i IV kap. av reglementet för statens pensionsanstalt. Då pensionsvillkoren i stort sett överensstämna med dem, som enligt reglementet gälla för lärare vid folk- och småskolor, får jag här hänvisa till den redogörelse jag lämnat vid framläggande denna dag av förslag angående ändrade pensionsbestämmelser för sistnämnda lärare.

Förslaget om löneroglering grundar sig på det för allmänna civilförvaltningen och kommunikationsverken nu gällande lönesystemet och har utformats i anslutning till de priciper, som tillämpats vid de av 1937 års riksdag beslutade lönerogleringarna för lärare vid folk- och småskolor och för lärare vid de statliga undervisningsanstalterna. I samband med lönerogleringen bör även en pensionsreglering komma till stånd. Emellertid förutsätter en definitiv reglering av ifrågavarande lärares pensionsförhållanden närmare utredning av åtskilliga hithörande spörsmål, och jag är därför ej beredd att nu framlägga slutligt förslag i ämnet. Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t torde i stället böra inhämtas att meddela de provisoriska pensionsbe-

stämmelser, som erfordras vid löneregleringens ikraftträdande. Dessa bestämmelser avse väsentligen fastställandet av vederbörliga pensionsunderlag. Därjämte erfordras, bland annat, vissa särbestämmelser för övningslärarna. Föreskrifterna böra givetvis anknyta till de statliga pensionsreglementenas stadganden samt till de särskilda föreskrifter som gälla för lärare vid statens undervisningsväsende.

I detta sammanhang får jag erinra, att enligt det framlagda löneregleringsförslaget till innehavare av rektorsbefattning skall utgå utöver vederbörande tillkommande lärarlön särskilt arvode med varierande belopp. I likhet med 1936 års lärarlönesakkunniga, på vilkas förslag löneregleringen bygger, utgår jag från att hänsyn till sådant arvode bör tagas vid bestämmandet av rektors pensionsförmåner. Denna fråga behöver emellertid icke avgöras i samband med den provisoriska pensionsregleringen utan bör upptagas till närmare övervägande vid den utredning, som enligt vad jag nyss nämnde, torde böra igångsättas.

Slutligen får jag här erinra, att Kungl. Maj:t, på min hemställan, denna dag beslutat förelägga riksdagen förslag om förbättring av tjänstepensioner, som beviljats förutvarande lärare vid folk- och småskolor m. fl. Förslaget innebär, att de före år 1938 avgångna folk- och småskollärarna skulle komma i åtnjutande av den förhöjning II, som i vissa fall utgår å pensioner av äldre typ enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Motsvarande förmån bör givetvis tillkomma förutvarande övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet samt statens folk- och småskoleseminarier ävensom andra förutvarande lärare vid statens småskoleseminarier. Då tvekan kan hysas, huruvida sådan förmån må utgå enligt gällande bestämmelser, förordar jag, att riksdagens beslut i ämnet inhämtas.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående förordats

dels vidtagna ändringar i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt;

dels utfärda provisoriska pensionsbestämmelser för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor,

dels ock meddela bestämmelser angående förbättring av tjänstepensioner, som beviljats förutvarande övningsskollärare vid högre lärarinneseminariet samt statens folk- och småskoleseminarier ävensom andra förutvarande lärare vid statens småskoleseminarier.

Kungl. Maj:ts proposition nr 291.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställdan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.
